

Nytt frå Fagområde for allmennmedisin, UiB

Forståeleg uro hos fastlegane

Samstundes som fastlegeordninga har runda 25 år og vi kan slå fast at den i hovudsak har tent pasientane og legane godt, har det vorte uro i rekkene. Uro og opprør har vore retta både mot staten («som ikkje vil oss vel») og mot egne tillitsvalte («ikkje gode nok forhandlarar»).

Her må vi skilje mellom skit og kanel! Faget *allmennmedisin* er bygd på eit sett med verdiar, der generalistpraksis, kontinuitet og eit tillitsbasert lege-pasienttilhøve kanskje er dei viktigaste. Utfordrar staten fagidentiteten for mykje, vert det vanskeleg å få legane med på laget og det blir konflikt. Endringa i takstane for sjukmelding er eit døme på ei slik sak. Å betale for å unngå full sjukmelding utfordrar tilliten til uavhengig medisinsk vurdering, medan kronebeløpet spelar mindre rolle. Prinsipp går framfor pengar.

Men det ligg til staten å lage ei *fastlegeordning*, som ein organisatorisk modell for allmennlegetenester, som regulerer økonomi og mange andre tilhøve. Legane kan håpe på mest mogeleg innverknad gjennom avtaleverket, men staten kan einsidig fastsette reglane ved lover og forskrifter. Det inneberer også retten til å vedta både dumme og uheldige ting, som kommunal nettlege eller einsidig endre økonomimodellen slik at legar vert ramma veldig ulikt. Eg opplever nok litt manglande forståing for desse prinsipielle tinga, når kritikken mot eigen tillitsfolk er som sterkast. Sjølv om vi allmennlegar er sterkt usamde i mange av dei endringane som staten gjer for fastlegane, så må vi forstå at makta rår, men håpe på at forst og legeföreininga klarer å argumentere mot uheldige endringar.

Basistilskotet er eit godt eksempel, der legane vil ha mest på stykkpris. Det er politisk usemje om korleis fordelinga mellom «fast betaling» og aktivitetsbasert innsats skal vere, men eit klart politisk fleirtal ønskjer å endre balansen mot meir fast og mindre stykkpris. Å stå i mot eit slikt breitt politisk ønske, er ei formidabel oppgåve, men avhengig av at vi støttar godt opp om våre tillitsvalte, ikkje kastar dei under bussen som ubrukelege.

Steinar Hunskaar

steinar.hunskaar@uib.no

Nye AFU-stipend

Allmennmedisinsk forskningsutvalg (AFU) har tildelt nye korttidsstipend for hausten 2026 til allmennlegar med rettleiar og tilknytning til allmennmedisinmiljøet i Bergen:

Kari Ersland, Stavanger, med prosjekt om kognitiv terapi ved panikkilidelse.

Ina Jacobsen, Stavanger, med prosjekt om beslutninger med KI.

Liv Larsen, Arendal, med prosjekt om relasjonelle belastninger.

Christopher Ligeard, Oslo, med prosjekt om digital detox hos unge.

Synneva Stokke, Bergen, med prosjekt om preventiv kardiologi.

Ph.d.: Søvnapné og komorbiditet

Ragnhild Stokke Lundetræ disputerte 12.6.2026 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "Obstructive sleep apnea and comorbidities." Avhandlingen undersøker hvordan obstruktiv søvnapné (OSA) henger sammen med andre søvnforstyrrelser, effekten av CPAP på insomni, samt sammenhengen mellom OSA og lavgradig inflammasjon målt med CRP. Arbeidet er basert på et stort pasientregister fra Haukeland Universitetssjukehus. Samlet sett gir avhandlingen ny kunnskap om samspillet mellom OSA, respons på behandling og inflammasjon.

Ragnhild S. Lundetræ er utdannet lege ved UiB (2022). Avhandlingen utgår fra Fagområde allmennmedisin med professor Bjørn Bjorvatn og førsteamanuensis Sverre Lehmann som veiledere.

Bok: Kvalitative metoder på engelsk

I fjor kom 5. utgave av Kirsti Malterud sin kjente innføringsbok om kvalitative forskningsmetoder. Nå er den kommet i engelsk utgave på forlaget Routledge, med tittelen *Qualitative Research Methods for Medicine and Health Sciences*.

Ph.d.: Infeksjoner under pandemien

Leo Larsen disputerte 8.6.2026 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "Respiratory tract infections in Norwegian primary care". Avhandlingen viste at andelen som fikk antibiotika for en luftveisinfeksjon ble halvert under

koronapandemien. Allmennlegene unngikk også å bruke mer uheldige typer antibiotika. Avhandlingen understreker den store påvirkningen som konsultasjoner, testing og behandling for luftveisinfeksjoner har på primærhelsetjenesten.

Leo Larsen (f. 1992) er utdannet lege ved UiB (2023) og arbeider nå som LIS1 ved Ålesund Sjukehus. Avhandlingen utgår fra Fagområde for allmennmedisin med Knut Erik Emberland som hovedveileder. Biveiledere var Valborg Baste og Guri Rørtveit.

Vant prestisjefull pris

Prosjektet «FRONESIS - Flere praksisplasser og bedre veiledning for studenter på fastlegekontorene» fikk nylig forsknings- og innovasjonsprisen for 2026 av Kunnskapskommunen Helse Omsorg Vest under årets kunnskapskommunekonferanse. FRONESIS fikk prisen for sin innovative tilnærming til å skaffe flere plasser for et stadig økende antall studenter i som trenger praksis allmennmedisin.

Ph.d.: Fastlegar som rettleiarar i praksis

Julie Solberg Knutsen disputerte 19.6.2026 for ph.d.-graden ved UiB med avhandlingen "General practitioners as supervisors for medical students in clinical placements." Avhandlinga har kartlagt kapasiteten hos norske fastlegar når det gjeld rettleiing av medisinstudentar i slutten av studiet, samt haldningar og avgrensande faktorar når det gjeld å ta imot studentar. Parpraksis – der to studentar er i praksis samstundes på same legekontor – er utforska som eit ledd i vurdering av kapasiteten for framtida og kvaliteten på praksisopplevingane. Potensial for meir rettleiingskapasitet finst. Fleire studentkontor, økonomiske insentiv samt auka kompetanse, er naudsynte faktorar. Tilbod om parpraksis kan vere eit godt supplement til den tradisjonelle praksismodellen.

Julie Solberg Knutsen (f. 1994) er utdanna lege ved UiB (2019). Avhandlinga utgår frå Fagområde for allmennmedisin med hovudrettleiar professor emeritus Steinar Hunskaar og medrettleiar professor Gunnar T. Bondevik.